

ეკონომიკა, ბიზნესი და ტურიზმი

ინოვაციური ტექნოლოგიების როლი ბიზნესის განვითარებაში

ირმა მოლაშხია

ეკონომიკის დოქტორი, აფ. ასოც. პროფესორი

molashkhiirma@gmail.com

თბილისის ჰუმანიტარული სასწავლო უნივერსიტეტი

საკვანძო სიტყვები: ინოვაციური ტექნოლოგიები, კონკურენტული უპირატესობები, ადამიანური კაპიტალი, ინტელექტუალური საკუთრება.

დღეს მთელ მსოფლიოში, კოვიდ-19 გამოწვეული პანდემიის პირობებში, განსაკუთრებული როლი ენიჭება ინოვაციური ტექნოლოგიების გამოყენებას ბიზნესის სხვადასხვა მიმართულებით. როგორც ცნობილია, ინოვაციური ტექნოლოგიების მრავალი სახე არსებობს: ტრენინგი (კადრების მომზადება და მცირე საწარმოთა ბიზნეს-ინკუბაცია), დანერგვა, კონსალტინგი, ინჟინერინგი და სხვ.

თანამედროვე ეტაპზე საქართველოში პერსონალის პროფესიული გადამზადებისა და ტრენინგების ჩატარების შესაძლებლობა ნაკლებად აქვთ კერძო კომპანიებს, ეს პრაქტიკა ძირითადად სახელმწიფო სექტორშია დამკვიდრებული. იმისათვის, რომ კადრების გადამზადების შედეგად კომპანიამ მიაღწიოს სასურველ შედეგს – ამაღლდეს შექმნილი ცოდნის ხარჯზე პერსონალის მუშაობის ხარისხი, საჭიროა

დაიგეგმოს ინოვაციურობით, ინტენსიურობითა და ხანგძლივობით გამორჩეული ტრენინგ-კურსები. ასეთი ტრენინგ-ცენტრის მაგალითია დღეისათვის საქართველოში მოქმედი სამოქალაქო კვლევებისა და განვითარების ცენტრი (CRDC), რომელიც პროფესიონალი ტრენერების დახმარებით, დაინტერესებულ მხარეებს სთავაზობს კვალიფიკაციის ამაღლებას მენეჯმენტის, მარკეტინგის, სამართლის, ტურიზმის და მასპინძლობის ინდუსტრიაში [1].

აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ საქართველოში არსებულ შრომის ბაზარზე, თანამედროვე HR ტექნოლოგიების დანერგვამ დადებითი შედეგები გამოიღო. კერძოდ, სხვადასხვა ინტერნეტ რესურსების მეშვეობით შესაძლებელი გახდა ადამიანური კაპიტალის (ცოდნა, უნარები, შემოქმედებითი შესაძლებლობები, მორალური ღირებულებები) მართვა. სისტემა სამუშაოს მაძიებლებს სთავაზობს ვაკანსიებს, ხოლო დამსაქმებელ კომპანიებს საჭირო კვალიფიკაციის მქონე კადრებით უზრუნველყოფს. თანამედროვე HR ტექნოლოგიების დანერგვის უპირატესობა იმაში მდგომარეობს, რომ დამსაქმებელი იგებს დროში და ხდება სახსრების ეკონომია კადრების შერჩევაზე.

ინოვაციური ტექნოლოგიები, როგორც ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტი, საჭიროებს საავტორო უფლებების დაცვას. მაგალითად, მრეწველობაში ინტელექტუალური საკუთრების ობიექტებად მიიჩნევა გამოგონებები, სასაქონლო ნიშნები, სამრეწველო ნიმუშები, სასარგებლო მოდელები და სხვ. ობიექტები, რომლებიც ექვემდებარებიან რეგისტრაციას, რომლის გავლის შემდეგ ინტელექტუალური საკუთრების

ეროვნული ცენტრი“საექსპატენეტი“ უზრუნველყოფს ინტელექტუალური საკუთრების დაცვას სპეციალური დოკუმენტის პატენტის გაცემით და საწარმოს საქონელზე ან/და მომსახურებაზე სასაქონლო ნიშნის მინიჭებით [2].

საქართველოს ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტოს პრეროგატივას **ინტელექტუალური საკუთრებასთან დაკავშირებული იურიდიული საკონსულტაციო მომსახურება წარმოადგენს, გარდა ამისა**, სააგენტო მიზნად ისახავს შექმნას და მოამზადოს ნიადაგი, რომელიც საჭიროა ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების განვითარებისთვის. კერძოდ, ინვესტიციებს დებს ტექნოპარკების „ინოვაციების ცენტრებისა და სამრეწველო ლაბორატორიების გახსნაში [3].

საქართველო ამიერკავკასიაში პირველი ქვეყანაა, სადაც სამრეწველო ინოვაციების ლაბორატორიები (Fablab) გაჩნდა და ეს ყოველივე ბადებს ბიზნესის წინსვლის პერსპექტივას ჩვენს ქვეყანაში. ფაბლაბი, იგივე ფაბრიკაციის ლაბორატორია – არის მაღალტექნოლოგიური დანადგარებით აღჭურვილი სახელოსნო, რომელიც მომხმარებელს სთავაზობს ციფრულ ფაბრიკაციას. ეს კი იმას „ნიშნავს, რომ სასურველი ინდივიდუალური დიზაინისა თუ ფუნქციების მქონე პროდუქტის დასამზადებლად აუცილებელი აღარ იქნება დიდ ქარხნებთან და წარმოებებთან ურთიერთობა და ეს ყველაფერი ლოკალურად, ფაბლაბების ბაზაზე მოხდება [4].

ცხადია, რომ კორონა ვირუსის გავრცელებამ მთელ მსოფლიოში ინოვაციური ტექნოლოგიების დანერგვაზე მოთხოვნა უფრო გააძლიერა სხვადასხვა მიმართულებით. უპირველეს ყოვლისა დააჩქარა ონლაინ გაყიდვები, რაზეც ჯერ კიდევ 1996 წელს კომპანია Apple დამფუძნებელი სტივ ჯობსი

მიუთითებდა. ის ამბობდა, რომ მომავალში „ხალხი შეწყვეტს მალაზიებში სიარულს. ისინი ნივთებს ინტერნეტით შეიძენენ. მსხვილი კომპანიები, რომლებიც არ რეაგირებენ ცვლილებებზე, ძლიერ დარტყმას განიცდიან“[5]. ის პირველ ადგილზე ყოველთვის ინოვაციურ სიახლეებს აყენებდა, რაც დღემდე ამ კომპანიის ძირითად კონკურენტულ უპირატესობას წარმოადგენს. მისი წყალობით ამერიკულმა კორპორაცია Apple მსოფლიოში ერთ-ერთი წამყვანი ინოვაციური კომპანიის იმიჯი დაიმკვიდრა.

ძნელია არ დაეთანხმო შვედი ეკონომისტის – კელ ნორდსტრემის მოსაზრებას, პანდემიას ჩვენ თანდათან წარმოების პროცესის რობოტიზაციის დაჩქარებისკენ მივყავართ, რაც იმას ნიშნავს, რომ სამუშაოთა უმეტეს ნაწილს ადამიანების ნაცვლად რობოტები (მანქანები) შეასრულებენ და თუ ეს არის ისეთი მძიმე სამუშაო, როგორცაა აფრიკის მდაროში ქვანახშირის მოპოვება, ჰუმანური იქნება ასეთი მიდგომა ამ ადამიანების მიმართ [6].

ამრიგად, მიუხედავად იმისა, რომ ინოვაციური ტექნოლოგიების შემუშავება, მათი დანერგვა და გამოყენება, თანამედროვე კომპანიებისგან მოითხოვს ინვესტიციების ჩადებას, ეს არის გარანტი იმისა, რომ კომპანიას შეუძლია სწრაფად რეაგირება მომხმარებელთა მზარდ მოთხოვნებზე.

ინტერნეტრესურსები

1. <https://www.crd.ge/>
2. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/11482?publication=8>
3. <https://gita.gov.ge/geo/static/3>
4. <https://gita.gov.ge/geo/static/49/fablabebi>
5. <https://wired.com/1996/02/jobs-2>
6. <https://trends.rbc.ru/trends/futurology/5ede1ddc9a794700248b1308>